

Х

Изх.№

ДО
ПРОФ. Д-Р ГАЛИН ЦОКОВ
МИНИСТЪР НА ОБРАЗОВАНИЕТО
И НАУКАТА

ДО
ПРОФ. Д-Р ХРИСТО ХИНКОВ
МИНИСТЪР НА ЗДРАВЕОПАЗВАНЕТО

ДО
Г-Н АЛЕКСАНДЪР ЙОЛОВСКИ
МИНИСТЪР НА ЕЛЕКТРОННОТО
УПРАВЛЕНИЕ

ДО
ПРОФ. КОСТАДИН АНГЕЛОВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА КОМИСИЯТА ПО
ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ
КЪМ 49-ТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ДО
Г-Н КРАСИМИР ВЪЛЧЕВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА КОМИСИЯТА ПО
ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКАТА
КЪМ 49-ТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Относно: възникнали сериозни затруднения за родители и за ученици при нововъведените правила за електронни извинителни бележки

**УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ЦОКОВ,
УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ХИНКОВ,
УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ЙОЛОВСКИ,
УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН АНГЕЛОВ,
УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ВЪЛЧЕВ,**

Обръщам се към Вас по повод на постъпващите в институцията на омбудсмана жалби и сигнали от родители, лични лекари и специалисти, свързани с въведените електронни извинителни бележки за ученици за отсъствия по медицински причини.

Националният правозащитен орган, който има специални правомощия за защита на правата и интересите на децата, е сред адресатите и на петиция, подписана от родители, учители, лекари и заинтересовани граждани. В петицията се поставят редица искания, свързани с този проблем и административни и финансови тежести, които родителите ще понесат. В краткия период от въвеждането на това изискване за извиняване на всяко отсъствие на учениците по медицински причини, в обществените медии, вкл. и в социалните мрежи, бяха изразени позиции на лекари и на родители и недоволството им от този недобре обмислен подход за извиняване на отсъствията на учениците. Родителите определят системата като неефективна, неработеща, която не решава въпросите със спестяване на време и хартия, а напротив - изнервя всички участници в процеса по снабдяване с електронна извинителна бележка. Твърди се, че това нормативно изискване не е съобразено с действащата здравна система. Дори детето да оздравее по-рано, то трябва да се съобрази с посочения в електронната бележка срок. Зад призова застават Националната мрежа за децата, Българската педиатрична асоциация, Националното сдружение на общопрактикуващите лекари, като настояват да има наистина качествена електронна услуга, която да не се тества върху хората по този начин.

Известно е, че в началото на новата учебна 2023/2024 година три министерства обявиха въвеждането на новата електронна извинителна бележка за извинение на отсъствията на ученици, като целта беше да се спести време, средства и разнасяне на хартиени бележки. Въпреки обаче автоматичното извинение на отсъствията в електронните дневници на училищата, което позволява свързаните системи на учебните заведения и личните лекари, на практика не се получи така.

Кои са най-честите проблеми, за които пишат родители, близки, лични лекари и специалисти, както и граждански организации:

- издаването на бележки не попада в основния пакет дейности, които се покриват от бюджета на Националната здравноосигурителна каса (НЗОК), като се съобщава за различни такси, които са си определили сами личните лекари, напр. от 2 до 10 лв.;

- бележките се издават на база амбулаторен лист и се изисква изрично присъствие на детето, а много често леките сезонни вируси не налагат специална медицинска помощ, а детето да си остане за 2-3 дни вкъщи и да се погрижат за него. Това затруднява не само родителите и децата, а и личните лекари и чакащите ги пациенти, с далеч по-сериозни проблеми. Понякога това изчакване е повече от 2 часа. Родителите съобщават, че така губят по цели дни и не ходят на работа;

- съобщава се за редица трудности, в които детето е в едно населено място, а личният лекар в друго, което особено при по-тежки метеорологични условия ще бъде изпитание за всички, особено за децата и семействата;

- бележките се издават с датата, на която е проведен прегледът на детето, а това трябва да стане в първия ден на отсъствието на ученика, което е сериозно предизвикателство и недомислие;

- бележки не се издават от специалисти, от болнични заведения и от спешните центрове, към които се е наложило да се обърне родителят, поради това, че те нямат електронна връзка със системите на училищата;

- населени места, които нямат добра интернет свързаност, което затруднява връзката на системите;

- има доста случаи, в които бележките не са отчетени от системата на училището и родителят отново трябва да ходи при личния лекар;

- бележка се изисква дори и при профилактични прегледи при определени специалисти, като напр. ортопеди. Родители посочват и конкретни случаи, в които отиват при специалист, но той изисква хартиен амбулаторен лист, родителят се връща при личния лекар, за да го вземе и да се издаде извинителна бележка;

- чакащите пред кабинетите на личните лекари са много, като децата, естествено не са с предимство и това определено изнервя допълнително всички пациенти.

Като омбудсман винаги съм подчертавала важността на дигитализацията, с която трябва да се осигурят лесни, достъпни и надеждни процедури за гражданите, но това трябва да стане след апробиране на електронните системи, след анализ на рисковете и предизвикателствата, което ще даде възможност гражданите да не стават за пореден път участници в експеримент. Преди въвеждането на тази мярка, бе необходимо да се изследва до каква ефективност в учебния процес би довело това, ще има ли възможности за формалност, какъвто е проблемът с така наречените „контактни бележки“. Бих искала да обърна внимание и на факта, че именно родителят, а не системата, е най-заинтересованата страна детето да бъде здраво, да ходи на училище, а не да стои вкъщи и някой от семейството да не ходи на работа заради това.

В подписките се обръща внимание и на обстоятелството, че за системните отсъствия на ученици, причините са от съвсем друг характер и не са медицински, а най-често са социални и икономически: уязвимост, бедност, отдалеченост от училището, липса на транспортни връзки, и изискват други, комплексни мерки и поставяне на интересите на детето в центъра на работата на системите.

В тази връзка, предложенията, зад които заставам и аз като омбудсман, са:

- краткосрочните отсъствия на детето, когато няма по-сериозни здравословни причини, изискващи и по-дълъг период на отсъствие, да се извиняват с бележка-потвърждение от страна на родител, че допуснатите отсъствия са по уважителни причини;

- извинителни електронни бележки по медицински причини да се изискват само за по-продължителен период на отсъствие, които изискват обстоен медицински преглед;

- срокът на отсъствията в дни да се определи след изслушване на мнението на всички страни, като се определи и годишен лимит за отсъствие на учениците. Този подход би изградил и доверителна връзка на училището с родителя и ще подобри комуникацията им, защото електронните дневници и съобщенията до родителите ограничиха до известна степен живата връзка между учител и родител;

- да отпадне изискването за „носене“ на контактни бележки, които са формални и е просто разнасяне на хартия;

- издаването на медицинска бележка на дете/ученик при отсъствие от детско заведение/училище, поради заболяване, да бъде включено в пакета дейности по медицинска експертиза, гарантирани от бюджета на НЗОК;

- да се обсъдят в спешен порядък и да се направят промени в наредбата за приобщаващо образование от 27.10.2017 г. на МОН, в Наредба № 3 от 05.02.2007 г. за здравните изисквания към детските градини и Наредба № 26 от 18 ноември 2008 г. за устройството и дейността на детските ясли и кухни и здравните изисквания към тях, които са на МЗ, които да позволят извиняване на краткосрочни отсъствия по медицински причини от родител, като съответно се синхронизират нормативните изисквания за допустим брой отсъствия.

На основание разпоредбите на Закона за омбудсмана се обръщам към Вас с препоръки да изразите своето становище по така изложените проблеми пред гражданите, както и по направените от мен предложения. Оставам на разположение за диалог и обсъждане на препоръките, за да бъдат намерени най-ефективните решения, които са в интерес на всички страни.

С уважение,

**ПРОФ. Д-Р ДИАНА КОВАЧЕВА
ОМБУДСМАН НА
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ**